

Ю. В. Болтрик

Мельгунівський курган

МЕЛЬГУНІВСЬКИЙ КУРГАН – скіфський поховальний комплекс. Ін. назви – Лита (Червона) могила. Датований 650–600 рр. до н. е. Насип кургану (вис. бл. 10,5 м) зведено побл. стародав. дороги (середньовіч. Чорного шляху), що обходила верхів'я р. Інгул та Інгулець (між сучас. с. Топило та Копані Знам'ян. р-ну Кіровогр. обл.). Розкопаний 1763 місц. підрядниками за вказівкою генерала-поручика О. Мельгунова (вперше задокументов. нефахові розкопки). 1894 досліджений В. Ястребовим, 1990 – Н. Бокій. Під верхівкою кургану виявлено кам'яний антропоморф із втраченою головою. Насип складав перепалений ґрунт (різного кольору) з рештками оплавлених металів, обгорілих кісток та вуглин. Під зх. схилом насипу на глибині 1,85 м у скрині з кам'яних плит знайдено кошт. зброю, табурет і прикраси. Серед знахідок вирізняється заліз. меч з руків'ям та дерев'яними піхвами, плакованими золотом. Руків'я декоровані пальметами, перехрестя – зображенням двох гірських козлів, що лежать, низ піхов – зображеннями двох левів та чотириногих фантаст. істот з людськими, лев'ячими та орлиними головами, які стріляють з луків. До урочистого гориту належали бронз. застібка з голівками левів на кінцівках, 17 масив. золотих платівок із зображенням орла та 40 бронз. вістер стріл. Від дерев'яного ассирій. палац. табурета вціліли лише метал. частини: 4 порожні сріб. коніч. завершення ніжок із пояском у вигляді відігнутих пелюсток, 4 порожні сріб. циліндри з парами горизонт. рифлених валиків із позолотою, 3 короткі порожнисті циліндри з парами бічних прямокут. отворів, 23 залізні цвяхи. Прикраси презентовані діадемою з 3-х золотих ланцюжків, з'єднаних розетками та тисненою платівкою із зображеннями мавп і страусів. Артефакти з М. к. зберігаються в Ермітажі (С.-Петербург).

Рекомендована література

1. Придикъ Е. М. Мельгуновскій кладъ 1763 года // Мат. по археології Россії. С.-Петербургъ, 1911. № 31;

2. Бокий Н. М., Аксентьева Л. В. История исследования Мельгуновского кургана // Первая Правобереж. краевед. конф. (225 лет от времени исслед. Мельгунов. кургана). Кр., 1988;
3. Бокий Н. М. Мельгуновский курган – доисследование и версии // Киммерийцы и скифы. Мелитополь, 1992.

Бібліографічний опис:

Мельгунівський курган / Ю. В. Болтрик // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2018. – Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-66244>

2001-2024 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).